

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 99/2026-158

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 2. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 3. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 4. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 5. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 6. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 7. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 8. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 9. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 10. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 11. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 12. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 13. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 14. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 15. [REDACTED] narodenej [REDACTED], [REDACTED], 16. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 17. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 18. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 19. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 20. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 21. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 22. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 23. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 24. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 25. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 26. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 27. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 28. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 29. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 30. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 31. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 32. [REDACTED], [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 33. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 34. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 35. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 36. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 37. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 38. **Anny**

██████████, narodenej ██████████, ██████████, 39. ██████████, narodeného ██████████, ██████████, 40. ██████████, narodenej ██████████, ██████████, 41. ██████████, narodenej ██████████, ██████████, 42. ██████████, narodeného ██████████, ██████████, 43. ██████████, narodeného ██████████, ██████████, 44. ██████████, narodeného ██████████, ██████████, 45. ██████████, narodenej ██████████, ██████████, 46. ██████████, narodeného ██████████, ██████████, 47. ██████████, narodenej ██████████, ██████████, 48. ██████████, narodeného ██████████, ██████████, 49. ██████████, narodenej ██████████, ██████████, 50. ██████████, narodeného ██████████, ██████████, 51. ██████████, narodenej ██████████, ██████████, 52. ██████████, narodeného ██████████, ██████████, 53. ██████████, narodenej ██████████, ██████████, 54. ██████████, narodenej ██████████, ██████████, 55. ██████████, narodenej ██████████, ██████████, 56. ██████████, narodeného ██████████, ██████████, 57. ██████████, narodenej ██████████, ██████████, 58. ██████████, narodeného ██████████, ██████████, 59. ██████████, narodeného ██████████, ██████████, 60. ██████████, narodeného ██████████, ██████████, 61. ██████████, narodenej ██████████, ██████████, 62. ██████████, narodeného ██████████, ██████████,

zastúpených JUDr. Katarínou Burdyovou, advokátkou, Leknová 3, Bratislava, proti (i) návrhu spoločnosti MH Invest, s.r.o., na vydanie osvedčenia o významnej investícii na realizáciu stavby s názvom „*Šurany Industrial Park*“ zo 7. júna 2022 a žiadosti spoločnosti MH Invest, s.r.o., Ministerstvu hospodárstva Slovenskej republiky o predloženie návrhu vláde na vydanie predchádzajúceho súhlasu s predĺžením lehoty podľa zákona č. 371/2021 Z. z. o významných investíciách v znení neskorších predpisov z 5. apríla 2024, proti (ii) uzneseniu vlády Slovenskej republiky č. 389 z 8. júna 2022 a uzneseniu vlády Slovenskej republiky č. 313 z 29. mája 2024 (iii), osvedčeniu Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky o významnej investícii č. 40676/2022-4270-71620 z 15. júna 2022 na investičný projekt „*Šurany Industrial Park*“ a osvedčeniu o významnej investícii č. 197722/2024-4270-202080 z 21. júna 2024 na investičný projekt „*Výstavba závodu na výrobu batérií pre elektromobil*“, (iv) návrhu Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky na vydanie súhlasu vlády Slovenskej republiky s predĺžením platnosti predkupného práva významnej investície „*Šurany Industrial Park*“ (číslo materiálu: UV-22076/2024) a proti (v) rozhodnutiu Okresného úradu Nové Zámky, odboru starostlivosti o životné prostredie z 28. augusta 2024, číslo spisu: OU-NZ-OSZP-2024/015636-051, o neposudzovaní navrhovanej činnosti „*Šurany Industrial Park*“ podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. októbra 2024 domáhajú vyslovenia porušenia (i) základného práva na súkromie podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), (ii) základného práva na potravinovú bezpečnosť podľa čl. 20 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 4 ods. 1 ústavy, čl. 37 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), (iii) základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, (iv) základného práva na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 191 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) a čl. 37 charty, (v) základného práva na ochranu a zveľaďovanie životného prostredia podľa čl. 44 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 191 ZFEÚ a s čl. 37 charty, (vi) základného práva na neohrozovanie životného prostredia a prírodných zdrojov podľa čl. 44 ods. 3 ústavy v spojení s čl. 191 ZFEÚ a v spojení s čl. 37 charty, (vii) základného práva na šetrné využívanie prírodných zdrojov, na ochranu poľnohospodárskej pôdy, na ekologickú rovnováhu a na účinnú starostlivosť o životné prostredie a ochranu určeným druhom voľne rastúcich rastlín a voľne žijúcich živočíchov podľa čl. 44 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 191 ZFEÚ a čl. 37 charty, (viii) základného práva na osobitnú ochranu poľnohospodárskej pôdy ako neobnoviteľného prírodného zdroja podľa čl. 44 ods. 5 ústavy v spojení s čl. 191 ZFEÚ a s čl. 37 charty a všetkých citovaných práv v spojení s právom na odpor podľa čl. 32 ústavy a v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 1 a 2 a čl. 4 ods. 1 ústavy napadnutými aktmi, pretože došlo k povoleniu výstavby investičného projektu „*Šurany Industrial Park*“ (ďalej aj „baterkáreň“).

2. Z predložených dokumentov vyplýva, že štátom založená spoločnosť MH Invest, s.r.o., (ďalej aj „MH Invest“) navrhla 7. júna 2022 vydanie osvedčenia o významnej investícii na investičný projekt „*Šurany Industrial Park*“. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo hospodárstva“) následne vydalo 15. júna 2022 osvedčenie o významnej investícii č. 40676/2022-4270-71620. Vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) prijala uznesenie č. 389/2022 z 8. júna 2022, ktorým schválila návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii na investičný projekt „*Šurany Industrial Park*“, ktorého uskutočnenie je vo verejnom záujme.

3. Ministerstvo hospodárstva vydalo 5. apríla 2024 osvedčenie o významnej investícii č. 40676/2022-4270-71620. Ministerka hospodárstva predložila 27. mája 2024 na rokovanie vlády materiál označený ako návrh na vydanie súhlasu vlády Slovenskej republiky s *predĺžením platnosti predkupného práva* významnej investícii „*Šurany Industrial Park*“ (číslo materiálu: UV - 22076/2024). Vláda prijala uznesenie č. 313/2024 z 29. mája 2024, ktorým schválila návrh na predĺženie platnosti predkupného práva významnej investície „*Šurany Industrial Park*“. Ministerstvo hospodárstva vydalo 21. júna 2024 osvedčenie o významnej investícii č. 197722/2024-4270-202080.

4. Podstatou veci je úsilie rozsiahlej skupiny sťažovateľov namietat' na základe ich ústavného práva na priaznivé životné prostredie, resp. obdobných práv, a základného práva na súkromie ústavnosť dokumentov, resp. aktov (i) spoločnosti MH Invest, (ii) ministerstva hospodárstva, (iii) vlády a (iv) okresného úradu, ktoré súvisia s výstavbou baterkárne a na základe ktorých bola podľa zákona č. 371/2021 Z. z. o významných investíciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o významných investíciách“ v podstate umožnená jej výstavba napriek tomu, že pri jej výstavbe prevláda podľa sťažovateľov súkromný – podnikateľský záujem nad záujmom verejným.

II.

Sťažnostná argumentácia

5. Sťažovatelia najprv žiadajú odpustenie vyčerpania opravných prostriedkov tým, že zdôrazňujú vzácnosť poľnohospodárskej pôdy a oporu jej ochrany v čl. 44 ods. 4 a 5 ústavy a čl. 191 ZFEÚ. Procesy súvisiace s výstavbou baterkárne sú z hľadiska ochrany prírody nezvratné a škody sú nenahraditeľné. Sťažovatelia zmieňujú právo na zdravie podľa čl. 40 ústavy a § 415 Občianskeho zákonníka (Každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí.) a ďalej uvádzajú, že aj nečinnosť štátu môžu byť zásahom do ich práva na súkromie.

6. Sťažovatelia pripomínajú, že ústavný súd uviedol v náleze sp. zn. PL. ÚS 22/06, že *vo vzťahu k životnému prostrediu ústava formuláciou čl. 44 ods. 3 rozširuje jeho ochranu aj do sféry prevencie tým, že zakazuje nielen poškodzovať životné prostredie, ale zakazuje životné prostredie aj ohrozovať*. Uvedené zákazy sú zároveň vyjadrením povinnosti chrániť a zveľaďovať životné prostredie, ktorá je ustanovená v čl. 44 ods. 2 ústavy.

7. V prípade začatia výstavby investičného projektu – ťažkého chemického priemyslu, ktorý sa má začať realizovať v najbližších dňoch, dôjde k nenávratnému poškodeniu (aj) neobnoviteľných prírodných zdrojov, ústavou osobitne chránenej najúrodnejšej poľnohospodárskej pôdy – tzv. černoze v rozsahu 500 hektárov, a tým k ohrozeniu potravinovej bezpečnosti Slovenskej republiky, nenávratnému ohrozeniu, resp. poškodeniu najčistejšieho zdroja energie pod povrchom územia dotknutého predmetným investičným projektom – geotermálnych zdrojov, podzemných vôd, chránených území dotknutých prípadnou výstavbou projektu, a v prípade spustenia prevádzky ťažkého chemického priemyslu môže dôjsť k nenapraviteľným ujмам na zdraví ktoréhokoľvek jednotlivca.

8. Sťažovatelia vysvetľujú, že subjektom práva na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 ústavy je každý. Subjektom povinnosti podľa čl. 44 ods. 2 a 4 a ods. 5 ústavy je každý (aj štát), subjektom povinnosti podľa čl. 44 ods. 3 je štát Investičný projekt „*Industrial Park Šurany*“, ktorý sa priamo dotýka katastrálneho územia Šurany, katastrálneho územia Bánov a katastrálneho územia Nitriansky Hrádok, a priamo/nepriamo sa môže dotýkať aj celého územia Slovenskej republiky, bez akýchkoľvek pochybností porušuje všetky tu explikované ústavné príkazy adresované ústavodarným orgánom každému (aj štátu). Zároveň na strane druhej ústava v čl. 44 upravuje základné práva aj sťažovateľov.

9. Sťažovatelia tvrdia, že všeobecné sudy nedokážu v danom štádiu veci poskytnúť efektívnu ochranu ich základným právam.

10. V prvej časti argumentácie (neexistencia verejného záujmu na výstavbe „baterkárne“) už k veci samej sťažovatelia vysvetľujú, že na výstavbe baterkárne *nie je verejný, ale len súkromný záujem*. Sťažovatelia upresňujú, že na zachovaní priaznivého životného prostredia a jej zložiek je verejný záujem, kým zahraničným investíciám – baterkári, ústava a ani právne záväzné akty Európskej únie či medzinárodné dohovory nepriznávajú ochranu, ani na ich realizácii nie je verejný záujem. Vláda sama schválila strategický dokument Zelenšie Slovensko, Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030. V širšom zmysle sťažovatelia uvádzajú, že cieľom regulácie environmentálneho práva je dosiahnuť priaznivý stav životného prostredia, ktorý by umožnil existenciu a zdravý rozvoj nielen súčasnej generácie, ale aj budúcim generáciám (trvalo udržateľný rozvoj) a citujú zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí a Listinu základných práv a slobôd (ďalej len „listina“). Podľa § 1 citovaného zákona sa pri ochrane životného prostredia vychádza z princípu trvalo udržateľného rozvoja. Trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti je podľa § 6 zákona taký rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov. Preambula listiny obsahuje klauzulu pripomínajúcu podiel zodpovednosti voči budúcim generáciám za osud všetkého života na Zemi, z čoho komentátori odvodzujú, že koncepcia ľudských práv v listine, resp. ústave nemá rýdzo individualistickú povahu. Sťažovatelia na to nadväzujú odkazmi na rozhodnutia týkajúce sa klimatickej zmeny, napr. rozhodnutia Spolkového ústavného súdu 1 BvR 2656/18 (Klimabeschluss 2021). Z uvedeného vyplýva, že ochrana životného prostredia prevyšuje záujem na výstavbe baterkárne.

11. V druhej časti argumentácie sa sťažovatelia zameriavajú na nedostatky osvedčenia o významnej investícii baterkárne. Návrh spoločnosti MH Invest na vydanie osvedčenia o významnej investícii na realizáciu baterkárne podľa zákona o významných investíciách neobsahuje riadne označenie chránených území. Sťažovatelia vymenúvajú tam chýbajúce chránené vtáčie územia, chránené areály, prírodné rezervácie, prírodné pamiatky so IV. alebo V. stupňom ochrany a územia európskeho významu. Pripomínajú, že podľa § 2 ods. 1 i.f. zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o ochrane prírody a krajiny“) sa ochrana prírody a krajiny podľa tohto zákona realizuje vo verejnom záujme.

12. Návrh neobsahuje uvedenie existujúcich ekologických záťaží v lokalite zámeru tzv. baterkárne [§ 5 ods. 2 písm. c) zákona o významných investíciách]. Návrh neobsahuje, že baterkárne má byť postavená na chránenej poľnohospodárske pôde najvyššej kvality, ktorá je zaradená do bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky s produkčným potenciálom poľnohospodárskej pôdy 90 bodov zo 100 bodov a zároveň že v bezprostrednej blízkosti zámeru sa nachádzajú aj ďalšie chránené poľnohospodárske pôdy najvyššej kvality.

13. Sťažovatelia upozorňujú, že pôda ako nenahraditeľný prírodný zdroj je už po jednorazovom použití znehodnotená, a zvlášť sa to týka černozeme. Sťažovatelia s odkazom na stanovisko renomovaného experta taktiež upozorňujú na skutočnosť, že investičný zámer ignoruje existenciu geotermálnych zdrojov s najväčším potenciálom energie v strednej Európe. Z hľadiska konania sťažovatelia vytykajú, že ministerstvo hospodárstva namiesto toho, aby vyzvalo MH Invest na doplnenie údajov, tak na nasledujúci deň predložilo návrh na vydanie osvedčenia vláde na schválenie. Sťažovatelia tiež namietajú skutočnosť, že osvedčenie stratilo *ex lege* platnosť. Podľa § 10 ods. 1 písm. a) zákona o významných investíciách je držiteľ osvedčenia povinný najneskôr do 12 mesiacov odo dňa doručenia osvedčenia začať realizáciu významnej investície.

Vzhľadom na skutočnosť, že k začatiu výstavby nedošlo, osvedčenie o významnej investícii stratilo platnosť ex lege podľa § 15 ods. 1 zákona o významných investíciách. Odkazujú v tejto súvislosti na výklad ústavného súdu v uznesení sp. zn. I. ÚS 3/98, podľa ktorého *údajné porušenie ústavy jedným orgánom štátu nie je pre iný orgán štátu dôvodom nekonať v rozsahu zákona a zákonom ustanoveným postupom.*

14. Napokon sťažovatelia namietajú, že ministerstvo hospodárstva vydalo v poradí druhé osvedčenie o významnej investícii obchodnej spoločnosti GIB EnergyX Slovakia s.r.o., a to na investičný projekt označený ako „*Výstavba závodu na výrobu batérií pre elektromobily*“, ktorého cieľom je realizácia investície v oblasti priemyselnej výroby, služieb, výskumu a vývoja. Prílohou predmetného osvedčenia je časť parciel, ktoré sú vymedzené aj v osvedčení o významnej investícii z roku 2022, keď na základe tu riešeného osvedčenia o významnej investícii obchodnej spoločnosti GIB EnergyX Slovakia s.r.o. zo zákona (nie na základe zákona) rovnako ako spoločnosti MH Invest vzniklo predkupné právo. Ide o právne neobvyklú situáciu, keď dvom obchodným spoločnostiam (jedna z nich so 100 % majetkovou účasťou štátu – ministerstva hospodárstva) svedčí predkupné právo k pozemkom na základe uznesenia vlády č. 389 z 8. júna 2022 k rovnakému investičnému zámeru.

15. Sťažovatelia siahajú aj po argumentácii jadrom ústavy (PL. ÚS 21/2014), na základe ktorého žiadajú kasáciu uznesenia vlády, ktorá je zákonom vylúčená (§ 1aa zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov).

16. Sťažovatelia namietajú aj konštrukciu zákona o významných investíciách, ktoré podľa nich umožňuje vyvlastňovať zákonom, nie na základe zákona. Konkrétne podľa § 8 ods. 1 zákona o významných investíciách dňom schválenia významnej investície vládou vzniká predkupné právo právnickej osoby, ktorej zakladateľom je štát, a to k pozemkom, na ktorých sa má realizovať významná investícia.

17. V tretej časti sťažovatelia namietajú protiústavnosť rozhodnutia okresného úradu z 28. augusta 2024, ktorým rozhodol, že sa nebude posudzovať vplyv zámeru na životné prostredie.

18. Navrhovateľ (MH Invest) má podľa zákona o ochrane prírody a krajiny zákonnú povinnosť vypracovať zámer v tzv. nulovom variante, t. j. stav, ak by sa navrhovaná činnosť neuskutočnila, a tiež variante navrhovanej činnosti, teda opísanie dopadu zámeru na životné prostredie, pokiaľ sa zámer zrealizuje. V nulovom variante podľa *sťažovateľov* MH Invest opomenul dopady zámeru na geotermálne pramene pod povrchom zeme, ako ani záber 500 hektárov poľnohospodárskej pôdy s najvyšším produkčným potenciálom, ani vplyv tzv. baterkárne na zložky životného prostredia vrátane človeka a hrozieb spojených s týmto ťažkým chemickým priemyslom, ako ani vplyv na zníženie ceny nehnuteľností v dotknutom území, a napokon ani vplyv na poľnohospodársku podnikateľskú činnosť.

19. MH Invest vypracoval celý zámer len na prvú fázu, podhodnotil množstvo vstupných surovín, čím bol nesprávne vypracovaný protokol odborne spôsobilou osobou.

20. Sťažovatelia namietajú, že okresný úrad v rozhodnutí vylúčil jeho odkladný účinok odvolania, pretože by mohla spoločnosť navrhovateľa a Slovenskej republiky vzniknúť nenahraditeľná ujma. Sťažovatelia argumentujú, že okresný úrad neproporcionálne uprednostnil záujmy ekonomické pred širším verejným záujmom.

21. Sťažovatelia namietajú, že okresný úrad uplatňoval právo len zdanlivo, a nie autenticky.
22. Sťažovatelia upozorňujú, že zákonom č. 272/2023 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v oblasti ochrany životného prostredia v súvislosti s reformou stavebnej legislatívy v znení neskorších predpisov bola zavedená možnosť neposudzovať vplyv na životné prostredie, pričom z veta prezidentky k nemu je zrejmé, že je ústavne sporná (porov. PL. ÚS 6/2024). Taktiež upozorňujú na rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva Tatar proti Rumunsku (rozhodnutie o sťažnosti č. 67021/01 z 27. 1. 2009) a Hatton a ostatní proti Spojenému kráľovstvu (rozhodnutie o sťažnosti č. 36022/97 z 2. 10. 2001).
23. Vo štvrtej časti sťažovatelia v súvislosti s odmietnutím baterkárne spomínajú svoje ústavné právo na odpor.
24. Na základe uvedených argumentov sťažovatelia žiadajú zrušiť (i) uznesenie vlády č. 389 z 8. júna 2022, (ii) uznesenie č. 313 z 29. mája 2024, (iii) opatrenie Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky, a to osvedčenie o významnej investícii číslo: 40676/2022-4270-71620 z 15. júna 2022 na investičný projekt „*Šurany Industrial Park*“, (iv) opatrenie ministerstva hospodárstva, a to osvedčenie o významnej investícii číslo: 197722/2024-4270-202080 z 21. júna 2024 na investičný projekt „*Výstavba závodu na výrobu batérií pre elektromobily*“, a (v) rozhodnutie Okresného úradu Nové Zámky, odboru starostlivosti o životné prostredie, Podzámska 25, 940 02 Nové Zámky, číslo spisu: OU-NZ-OSZP-2024/015636-051 z 28. augusta 2024.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

25. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom. Každú takúto sťažnosť ústavný súd predbežne prerokuje podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).
26. Ústavný súd musí najprv uviesť, že sťažnosť je mimoriadne rozsiahla (68 strán) a taktiež sú rozsiahle prílohy k nej. Z rozsiahlej argumentácie možno vnímať veľkú angažovanosť sťažovateľov, čo sa prejavuje v skutočnosti, že uvádzajú v sťažnosti všetko, čo im je o problematike výstavby známe, teda právne argumenty, ale aj množstvo mimoprávných, resp. expertných názorov týkajúcich sa aj širších ekologických otázok.
27. Z obsahu sťažnosti a širokej množiny sťažovateľov možno zreteľne vnímať, že štýl podania je skôr bližší petícii (čl. 27 ústavy) než ústavnej sťažnosti. Možno v tejto súvislosti doplniť, že sťažovatelia ku sťažnosti pripojili aj riadnu petíciu, ktorú podali v danej veci. Vzhľadom na prelínanie sa prvkov sťažnostných a petičných, prvkov právnych a ekologických, resp. sociálnych siahajúcich až ku klimateckej žalobe (porov. bod 10) nebolo triviálne dešifrovať ústavnoprávnu časť sťažnosti.

28. Každopádne, ústavný súd zistil, že sťažovatelia v podstate namietajú, že verejný záujem na životnom prostredí prevažuje súkromný záujem na výstavbe baterkárne, ktorý je však zároveň v napadnutých aktoch vyjadrený ako záujem verejný.

29. V predmetnej veci sa osobitným spôsobom previazala otázka (i) aktívnej legitímácie sťažovateľov s (ii) otázkou vyčerpania právnych prostriedkov nápravy, a to v súvislosti s veľkými investičnými projektmi podľa zákona o významných investíciách.

30. Predmetný projekt baterkárne sa fakticky dotýka veľkého množstva jednotlivcov, ktorí sú zložito ohraničiteľní, resp. je ich náročné definovať. Právny poriadok preto stanovuje, aké subjekty môžu vstupovať do konaní, kde môžu brániť hodnoty ochrany životného prostredia. V oblasti práva ochrany životného prostredia ide o kľúčovú otázku, pretože životné prostredie sa týka v istom zmysle doslova každého [porov. Komentár k čl. 35, In: Husseini, F a kol. Listina základných práv a svobod. Komentár. 1. vydání (1. aktualizace). Praha : C. H. Beck, 2021].

31. Z pohľadu ústavnoprávneho ide pri určení okruhu týchto subjektov o zákonnú konkretizáciu možnosti domáhať sa dotknutých základných práv, čo platí zvlášť pri základnom práve na priaznivé životné prostredie, ktorého sa na základe čl. 51 ods. 1 ústavy možno domáhať len v medziach zákonov.

32. Z tohto pohľadu ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia nepreukázali, na základe akého právneho titulu ich možno považovať za subjekty namietaných základných práv, a to práve vo vzťahu k výstavbe baterkárne. Samotné označenie subjektu základného práva – každý – nespĺňa danú povinnosť (porov. bod 7) a nemožno to bez ďalšieho odvodiť ani z pobytu sťažovateľov.

33. Sťažovatelia nahrádzajú túto povinnosť žiadosťou o odpustenie vyčerpania opravných prostriedkov, ktoré je východiskom ich sťažnosti. Možno tu nadviazať, že účastníkmi konania na okresnom úrade, ktorého prvostupňové rozhodnutie sťažovatelia napadajú, boli aj iné subjekty, ktoré chránili rovnaké záujmy (obec Bánov, O.Z. Mesto a My, Občianska iniciatíva občanov obce Bánov a občanov mesta Šurany), a konanie v čase podania na ústavný súd ďalej pokračovalo (porov. rozhodnutie Okresného úradu, odboru opravných prostriedkov č. OU-NR-OOP3-2024/053043-005 z 30. decembra 2024, ktorým bolo potvrdené prvostupňové rozhodnutie, ktoré sťažovatelia napadli ústavnou sťažnosťou). Z uvedeného možno odvodiť, že záujmy, ktoré vyjadrujú sťažovatelia, neboli opomenuté, ale boli presadzované inými subjektmi.

34. Možno ďalej doplniť, že sťažovatelia taktiež namietajú dokumenty subjektu MH Invest, s.r.o. [dokumenty spoločnosti MH Invest, s.r.o., uvedené v bode (i) záhlavia tohto uznesenia]. Ústavný súd chráni základné práva jednotlivcov proti vrchnostenským mocenským zásahom verejných autorít (II. ÚS 128/95, PLz. ÚS 5/2015). Ústavný súd uznáva, že niekedy nie je triviálne zistiť povahu takéhoto subjektu, resp. jeho činnosti (II. ÚS 241/2024; uznesenie sp. zn. 18SKomp/7/2024 kompetenčného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky). V predmetnej veci ide o subjekt súkromného práva, avšak založený štátom pre v podstate verejné účely. Napriek tomu predmetná spoločnosť ostáva obchodnou spoločnosťou a štát na ňu zákonom nepreniesol žiadne vrchnostenské kompetencie. Ústavný súd z týchto dôvodov v tejto časti odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov pre nedostatok právomoci [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde].

35. Sťažovatelia zmienili aj tému klimatických žalôb (porov. bod 10). Predmetná vec, resp. súvisiaca právna úprava sa však bezprostredne netýka mitigačných ani adaptačných opatrení ku klimatickej zmene (porov. nález českého ústavného súdu PL. ÚS 6/25). Sťažovatelia tiež žiadajú „prekonať“ zákonnú výlukú správneho súdnictva pri prieskume uznesení vlády prostredníctvom tzv. jadra ústavy (bod 19). Zmyslom konceptu ústavného jadra je overenie noriem ústavnej sily, čo však nie je obsahom predmetného konania, a je typické pre konanie o súlade, a nie pre konanie o ústavnej sťažnosti.

36. Ústavný súd aj na podklade predmetnej veci vníma zložitost' vyvažovania záujmov pri veľkých investičných projektoch (porov. tiež PL. ÚS 19/09, PL. ÚS 18/2017). Nie je prekvapujúce, že nepochybne neskončilo hľadanie optimálneho modelu pre veľké projekty, a to aj z hľadiska ústavných štandardov stanovovania a prípadného preskúmania verejného záujmu.

37. Predmetnej veci venoval ústavný súd dlhšiu pozornosť, pretože nebolo jednoduché dešifrovať podstatu veci, a zároveň bolo nutné vysporiadať sa s neobvykle širokou argumentáciou sťažovateľov. Každopádne, odhliadnuc od otázky splnenia predpísaných zákonných záležitosti, sťažovatelia adresujú ústavnou sťažnosťou správnu úvahu a v podstate koncepčnú otázku veci, kde má ústavný súd obmedzené možnosti ingerencie.

38. Ústavný súd z uvedených dôvodov konštatuje, že sťažovatelia nekonkretizáciou (body 29 – 33) zákonného titulu ich právnej pozície v predmetnej veci (zásah do ich individuálnych práv) a prílišnou všeobecnosťou sťažnosti nespĺnili v častiach sťažnosti smerujúcimi proti aktom (i) vlády, (ii) ministerstva hospodárstva a (iii) okresného úradu zákonom predpísané náležitosti sťažnosti [§ 56 ods. 2 písm. c) v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde], a tak nemohli preukázať vyčerpanie právnych prostriedkov, ktoré im priznáva zákon na ochranu ich základných práv a slobôd, a (iv) v časti sťažnosti smerujúcej proti dokumentom – návrhu, resp. žiadosti spoločnosti MH Invest (bod 34) ústavný súd konštatuje, že nemá právomoc rozhodovať voči neverejným subjektom [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde].

39. Sťažovatelia namietajú, že podľa § 7 zákona č. 140/2014 Z. z. o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku nemôže nadobúdať poľnohospodársky pozemok do vlastníctva štát. K tomu treba uviesť, že zákon tým nestanovuje štát – Slovenskú republiku, ale cudzí štát, ktorý neumožňuje našim entitám nadobúdať tamojšie pozemky.

40. Sťažovatelia sťažnosťou uplatňujú aj právo na odpor, a to z toho pohľadu, že nenachádzajú zo strany autorít odozvu na ich námietky, ktoré majú pre ich život zásadný význam. Uvedené špeciálne právo sa však aktivuje pri štrukturálnych zlyhaniach ústavných orgánov, čo zjavne nie je situácia v prerokúvanej veci, a preto je ústavná sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde zjavne neopodstatnená (porov. Kysela, J. Právo na odpor a občanskou neposlušnosť. Vydanie 1. Brno : Doplněk, 2001, ISBN 80-7239-078-3, s. 61).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. februára 2026

Robert Šorl
predseda senátu